

Narwa

näkkid II.

Õõnlu wäljaanne.

J. M. Franzdorfi
18. lendleht.

Minu raamatukauplusega on
firjatööde kumtor

ühendatud, nüi saawad kõdijugused wähemad, kui ta juuremad firjatööd, nagu näitusfeks: palwekirjad, passide wahetuskirjad, passide majaanu raamatutesse märkimised jne. hoopis odawalt, aga korralikult ette wõetud ja walimis tehtud. Palwekirjad 20 kop. peale. Ka saawad kõdij aja-lehed siit tellitud ja ühikud nr. müüdüd.

Aunistusega **J. M. Franzdorfi** raamatul. Peetri platsil, omas majas.

Luule!...

Zöber, kui saad Narwa linna
Kõwad Peetri platsile,
Kauy on müüdüd, tabad minna
Kõm — aeg on lähite.

Aga häfist ärtab meele;
Nüts ja Mann, nad wotawad
Kaaasa wõtan kojuteele
Mis nad tulla käftiwad:

Kooliraamatuid ja tinti,
Krihwolid, tahwolid, intepäid,
Kasji wiinulile winti
Piltta odawaid ja häid.

Aga — kuit ma leian maja
Kus see koht, kus kõiki saan?
Kuturamatuid ka waja
Wõnda müüd weel ihaldan.

Wahi! Mis sealtpaistab warnast
Draji otas — raamat juur?
Kõle näinud selle tarnast
Müüd on asjat teine tuur!

Tarwis lähemale astu
Kaeda ka kaafe pealt
Krihwitähkil wahib wastu
Kimi J. M. Franzdorfi sealt.

Ei — küll on nüi palju piltta
Tahwolid, krihwolid, raamatuid —
Dunelaarda, seinajilla
Kahakotta, portmaneid!

— Siin on laawa iga moodi
Mis ei mõista mõtelda,
Kõka andist juurde toodi
Muretsetud hoolega.

Teine ford toon kaafe kaimu,
Tarwis lehti tellida...
Siit ma leidün Gesti waimu
Kellega wõid kõnelda.

En sul palwekirja waja
Wahi Franzdorfi walmistab —
Ta on lahke juhataja
Kõdigis mis nüid kumbutab.

Igal kuul ta wälja annab
Lehti odawaid ja häid,
Waimutöö eest hoolt ta kannab
Küll siis näed, kui jeal ja häid! —

...Kus on see luule?...

Odaw wene- ja wäljamaa weinide kauplus!

Soowitan eestulewateks pihadeks kööfikujuseid wene- ja wäljamaa weinifid nii kui **Portweini, Madeira, Heresi, Muscat, Cahor, Rogom.** j. m. t. 60 kop. pudel ja kallimad.

Kööfikuga **Halihwahad** ja **Ronjahid** mitmes wabrikust, nii kui: **Saradschew, Cespreffs, Beckmann, Petrow, Glissejeff, Imperial** j. m. t.

Odawad maguiad toobi wiinad Portweini ja Mad. 45, 55, ja 80 l. t. 1.25. 1.50. ja 2 l. 1/4 wedro. 4.30. 5.50. ja 7.50. l wedro.

Et mitmes wabrikust nii kui: **Sack, Kalinkin, Sawaria, Jöhwi, Franzen,** 7 kop. pudel peale ja kallim. **Mödu, Fialka, Simonadi** ja **Seltersi.**

Jääranis soowitan oma auustatud ostjatele kosutawad ja hea maitsega Kalifornia wiinajid 1 r. pudel peale ja kallimad. J. A. Kohsti kaupluse wiinad on nüüd siit saada.

Auupakkisult Utem Kalifornia wiinad: wäljaandja wenenemaal. **Narwas, Suures uul., nr. 49, Telefoni nr. 26.**

P. O. Berg.

A. A. Treifeldt'i tishleri ja treiali töökoda. Narwas, uues Petrowskis Balti- ja Sehwiski uulitsa nurga peal, Keitseri majas.

wõttab kööfikujuid **tishleri- ja treiali** töösid uute tegemist ja wanade parandamist wastu.

Jääranis päewa- ja wihura warjude parandamist.

Auupakkisult

A. A. Treifeldt.

Soowitan omaist suurest walmis riiete ladust meeste- ja naesterahwaste talme- ja luwe- riideid, palituid, ülifondasid kõige uuemate moodide järele ja kõige odawamalt. Tellimised saawad igal ajal wastu wõetud — ka ilma täirahata. Balun adressi meetes pidada, jesi et minu riided otsekohse Peterburist saawad tellitud ja siinsetest palju paremad on. Ka ostan linna- ja metslooma nahku ja maffian head hinda.

Kõige suurema auupakkumisega

Halilulla Lethulin,

Juhkentalis, ragadka ligidal, Rosenbergi majas nr. 151.

Olen Tallinnas pr. **Rebeniki** tähi- ja õmblustöökooli läbi teinud, elan nüüd Narwas, **Wanas-Petrowskis**, omas majas № 43. ja wõttan **õpilasi** igaiuguse näputöö, kleitide õmbluse, ka lõikuse peale, igal ajal wastu.

Käsi- ja näputöö õpetajanna

Dulie Mudda.

Th. Tomberg'i suur mööblite kauplus ja tööluba.

Aman sellega oma auustatud ostjatele teada, et mina oma kööfikuga pehmete mööblite, Wiini toolide, puhwetite, kappide, kummutite, laudade, peeglite, wõdite, matratide, reisi-paunade, lastewankrite, korvide ja firmide magasiini uude korterisse, Petrowski platši äärde, faunmeeste Tjugunowi ja Dulicewi kõrwale maja nr. 11 wiinud olen.

Wõttan tellimisi uute asjade peale, ja ka wanni teen korralikult ja ruttu ümber.

Soowitan head hobuse jalawi, mis ära derutuid kohtasi ittemata rutu parandab.

Olen uuesti saanud: wiinid, aitarid, mandoliinid, balalaikad jne. Peale nende aga eht Italia wiinid keelefid 40 kop. Parandan klawerid, orilad jne. Ja annan wälja pruunfimeks.

Balun lastesti waatama tulla.

Auupakkisult

F. A. Smirnow.

Narwa näkkid II.

Lõbusad lood ja tarvilised teadused igale ühele.

Toimetanud ja väljaannud **L. M. Franzdorf.**

Jäe kindlaks!...

Jäe kindlaks, oh walutaw süda
Ja julgeste astu oma etteõetud rada,
Ära kuula mis rahwas arwawad sinust
Kui laulawad laulu nagu langewast linnust
Kel puudub siin pesa ja paik!...

Sa kindlaks jäe, oh kohisew hing —
Kuigi kokku tõmmaks su kaela ling —
Ja püüta su rinnast tad kätte saada
Sind taewalik wägi — kui tahawad aada —
Sind pesast ja paigast küll plehku!

Sa kaljuna seisa, oh mehine meel
Kui ongi sul tuhanded hädad weel eel,
Saa lootustes julgeks, pane kätt tööle
Ja walguse kiireid saada pimedal ööl
Et kauks meilt kurnaw külm!...

Nii, kindlaks jäe süda, hing, meel
Teil palju, weel palju on wõitlusi eel —
Sest teie käest nõuab elusaatuste sund
Et oleks te walmistud just iga tund
Su rahwa eest hinnalist õnwert tooma!..

P. F. Küla.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

73027

Koidutäht.

A. S.

Waikselst ujub kuu külmalt sätten-
dawate tähtede wahel ja walgustab oma
nõidum-ilusa, hõbetaolise walgusega, si-
nakalt järeawat lund.

Tumedad kuused tahelpool teed hiil-
gawad üleni jäekristallidega kaetud ja
magus, magus rahu hingab imeilusa,
talwise pildi peal.

See on ka pilt — kuulsa kunstniku töö.

Selle pildi fiske on ta oma waimu
walada lastnud ja see on talle ka korda
läinud. Tehnikaline osawus sulab siin
fõrge, puhta mõttefujutusega ühte ja
loomutruudus kõlab aatelite tormiga
kõffu.

Ah, kuidas oli ta hoolsalt ja wir-
galt töötanud, kuidas seda pilti, igati-
pidi täielikuks püüdnud teha! Oli ta ju
alles noor, neis aastates kus iveri soon-
tes tulena põleb, kus waimuannid ja
iludus, kõik kaunis ja lõrge, ära wõit-
matal jõul hinge ilutsema panewad ja
inimest pimedas pidi enese järele tõm-
bawad. Ta oli ka, oma nooruse kohta
wähemalt kuulsus ja töö mille ees ta
praegu, ristis kätel seisis, pidi talle
alles õieti teed awama, sinna ilma, kus
ta waim ju ammu ilutseis — surematate

kunstnikude sekka!... Ei olnud siis imegi, et ta kõik enese hooltuse kokku kogunud oli, et ta töö võimalikult ilus, juurepäraline ja waimustaw saaks. Ja kui ilusa aine oli ta walinud — midagi, kus tõsine kunstnik oma talanti kõige hül-gawamalt paista wõib lasta! Pilt kõneles ka selgel keelel oma meistri hül-gawast osawusest...

Ometi seisab noor kunstnik tumbledas mõtetes tema ees... talle näitab nagu püüduks ta tööl weel midagit.

„Ta ei ole see, milleks ma teda teha tahtsin“, jostistawad nukralt ta huuled, „tall ei ole seda hinge sees, mis mina talle anda tahtsin? Ah, lootus, lootus, kust lehwid ja siit tööst wastu?“...

Ja kurbale, kahwatule mehele ker-
tib ta minewik waimuilmale ette. Kõik ainult tüdimata töö, kurbad sündmused üksiteise järele — üksik, sõbradeta olek, lõpmata igatus, rahu, kindla seisukorra järele! Kuulsus, mida ta igatses, mis talle ka wastu naeratas, ei suutnud teda ometi õnnestada, ta teadis seda — ta oli tarf küllalt ära nägema et mida kõrgemale inimene saab, seda kõrgemale ta ka tahab ja kui ta piad pööritawa kõrguse jõuab — peab ta tingimata langema.

Tall on õrn hing — ta wõtab enesest vähemate kannatustest osa ja ta soowib, et tema töös kiired säraksid, — tuima, jaatussele alla andwat rahu, waid mis tröösti ja rahu jägaksid — mitte tuima jaatussele alla andwat rahu, waid lootuse rahu, mis jõudu jägab, tormide wastu kannata.

Kus oli see aga siin?

Ei ta asunud kahwatutes kuu kiirtes ei ta jäänud jäekristallides, ei talwises, taewa-mustjas sinas. Tähed waatasid külmalt uinuwa maapinnale. Ja liikumata, rahus uinuwa pilbi peale. See paistis kui kütse, hauataguse elule...

„Siin ei ole õnne?“...

Ja tema kahwatanud huuled wäri-
jewad walus ja kuiw, kitsas käekene lü-
kab masinalikult pakkud pruunid lofid kõrgelt otjaesijelt tagasi — maije kuul-
tuse ja auu petlik järe ilmub jälle noo-
remehe waimu ilma ette ja moonab ta üksikut, kurba elu, tüfiks ajaks jäl-
legi päikese paistelijeks ja ihalduse wä-
rilijeks nooreks.

Altnast waatab aga koidutäht sisse.

Tema rahulik, külm kiir, mis küll nõrk ja wäeti, nagu kõneleks sellest, mis elule igawese wäärtuse annab: ar-
mastusest, pühast ja ainsamast eluõnnest, mis ka haura taga weel oma wõimu ei kanta, waid helendawam ja selgem — igawese ajasse ulatab.

Kuulsus ja auu — need kaurwad kui warjukujud, üks jäeb: waitne alandlik armastus, kannatlik ja igawesti lootew...

Unustatud.

Marie Saawa.

Õh, õh! Paks uduwaip mähib metsa oma hõlma ja õökull huikab mu onni kattusel. Kas ka tema veel ei puhka... on ta ainus, kes mind ei ole unustanud? Jah, tema on mu pärija, ta peab mind siis ka meeles. Teab ta ometi, et pärast mu surma ükski enam siia elama ei asu—koht, kus üks kirjategija enam kui 13. aastat elanud, on kõikidele järele! Õökull aga saab siin elama üffi ja ekfitamata.

Walged uduinad lehwiwad puudel ja pööjastel, nad keelawad minu silma, mis, metsaeluga harjunult, muidu suweöö ämarikus ikka metsa wahelt, kaugeelt, kaugeelt paistwat kirikut ühe kõrgustikku otjas nägi, nüüd sinna tungimast. Ah! Peab see wiimane lootuse-täht see wiimane rõõm mu lähedalt põgenema?—Peaage näib see nii olevat. Ma tunnen imelikku wäsimuse omas kehas, mu filmade ees oli ju hommikul, kui hiilgaw walgus tõuswast päikestest waikselt kohawat metsa mitmewärwiliselt hiilgama pani, kui tuhathealine foor, pehmes õite lõhnaga täidetud õhus wõidu laulu laulis ja lagedad plattid kaskede ja leppade wahel nagu roheline jammet, ehitud milliardide rubiinide ja jahwiiridega, ning hõbede ehtes mulle meelitawalt wastu naeratafiwad, mu filmade ees oli ju siis nagu udu, nüüd aga pean ma neid wahete wahel kibeda walu pärast kinni piigistama. Ma ei saa küll wististi enam kuldset risti teatawa kiriku tornil nägema—ka mu filmad jäewad wa-

naks! Wanaks!!.. ma olen ju alles 38 aastat wana. Selles wanaduses pidin ma—oma unistuste järele—ju, midagi olema. Do! ma olen ka! Miks siis mitte! Ma olen—mõrtukas, lahti lastud wang, kõikidest armjatest unustatud, wõõrastest põlatud, üffi, hirmus naesterahwas!

Huu, mull hakkab külm. Ma tuigun oma hurtkülusse. Puhtus on ainus asi, mis ma endisest ajast siia kaasa wõtnud olen. Muidu on kõik nii wilets, et seda ka jutlustada ei maksa. Kes niijugust pilki näha tahab see astugu majasse, kus kari wäikesi lapsi, kus isa ja ema kibedas wõitluses elu pärast ja eest, kõige odawama tööga leiwapalukest plüüdmas on. Küll ta sääl seda näeb—oh näeks ta enam! Ka mina nägin kord neid piltisid... aga ainult piltisid, nende taga aegutawat kiristikku ei näinud ma mitte. Ma ei näinud, kuda nendest onnidest terwise poolest pödurad, waimu poolest kihwtatud hingelised wälja tuliwad, kuda nad jälle rohkenefiwad ja nagu kure külge hakaw haigus ka päris terweid eneste hulgas hukka ajasiwad.

Miks tuleb see kõik just täna mulle meelde? Ma ei tea seda, aga ma tunnen ennast nii üffiku, nii õnnetu olevat ja pilt pildi järel astub mu waimu silma ette. Südametunnistus, Sa tõstad oma häält: „Kuda teie tahate, et inimesed teile pea-

wad tegema, nõnda tehke teie neile!“ — Misfuguse õigusega tohin ma ihkada, et keegi mind meeles peaks, et keegi mind trööstima tuleks, kuna ma ise iialgi õnnetu, mahajäetuid ja abituid ei trööstinud ega ülesotfinud? — Seal nad seisawad mu ees — kujud tõsijest elust: waene, wana abielu paar täisealise nõdrameelse pojaga. Isa oli mõni aasta üle 70., ema 70 ligi. Poeg kaotas õnnetuse läbi oma mõistuse ja jäi wanemate toita. Wiimased oliwad wabaditud. Wäike, kaelakukkumas oli nende majakene, tambitud sawist põrandaga ja suitsunud lae- ja seinadega. Üks ainus kabe ruuduga aken walgustas toakest ja seda ei saanud ei juwel ega talwel awada, et puhast õhku sisse lasta. Üks wõis küll juwel lahti teha, aga talwel... waja oli joojust hoida, see on wanadele kontidele nii mõnus, aga need fondid oliwad mõisa wäljal kolkida saanud ja täis jookswa-walu, ega kaugele metsast kelguga puude wedamine neile nii mõnus olnud. Waekestel oliwad wigased filmad ja naine kannatas rinna haigust, aga suits ja järe õhk — nõdrameelne roojastas tuba — wõiswad wabalt oma tööd teha. Ja mina — nägin seda, ütlesin ainult: „Kole hoone, roppud inimesed!“ ja jooksin tege wufeta tundidel kikkades kirju liblika, ehk lõhnawa die järele! —

Seal jälle: pime, wallas korda-hulturw fant. Enamast igas talus pandi ta — jauna. Seal käiswad nad talle harilikult kolm kord päewas sülla wiimas, muidu oli ta kolm nädalat järsku üsna üffi. Ta oli wana ja wanaduses on inimene nagu laps: uubishimu ja igawuse tundmus üffi olles piinab mõlemaid. Peale selle oli ta pime — ju 30. aastat. Igawene õõ! Oh kui magus oleks sinus igawejest Walgusest kuulda! Kui karastaw oleks sinu warjude all lõpmatast päewast und näha!

Mina, kelle elu siis ainult hõiskaw kewade hommik oli, ei mõtelnudki selle peale.

Mõni kord kusagilt küla jaunast mööda minnes, toppisin sõrmed kõrwadesse — „et mitte toledaid hoigamisi kuulda“.

Ah, ka tema oli siin — kahwatu tüdruk. Teda oli kodust ära aetud. Isa oli teda neednud ja ema ennaast kalgilt temast ära pöörnud. Minu lähedale, wõeraste inimeste sekka juhtus ta, kui teda taewast warastatud ingliskene wäike, armetu poisikese näul, esimese kisaga teretas. Oli temast kuulda, et ta ennemalt laitmata elanud olla ja et effitaja teda kõiida tõutanud. Ta oli kõhn kahwatu mustad rõngad ümber filmade waatas ifka maha ja rääkis wähe. Kui ta oma last kaisutas, ei nutnud ta, aga filmad saidwad nagu klaasise läike ja ta käed wärisesiwad. Siis pani ta poisikese kõrwale, õhkas ja paar pisarat langeiswad ta kulunud kleidi peale. See oli kõik mis meie temast teadsime. Ja mina otjustasin tema kohta: „Kõlwatu naesterahwas! Peaks igal pool inimesed jarnaste wastu awaliku põlgdust näitama“. Suur õppetaja! Olin mina patuta, et esimese kivi selle õnnetu peale heitsin? Tundsin mina tema iseloomu, tema kaswatust, tema haridust? Teadsin mina, kui sügawalt Sinu tundmine tema südamis juurdunud oli. Teadsin ma lõppeks, kui sügawale ta langenud oli, ehk kuidas ta oma langemist tundis?... Oh inimlik otjus! Kui pealiskaudne ja oled! Ei tulnud mulle meeldegi, oma elufombede puhtuse ja laitmata nime läbi omandatud mõju inimeste peale selleks tarwitada, et neid kaastundlikuks teha, weel wähem, ise mõne südamesse tungiwa sõna läbi katjuda, kas õnnetu troosti, wõi noomimist tarwita! —

Weel näen ma kerjajaid, wigaseid ja waeft lapsi, kelledele ma küll ifka midagi andsin aga sooja sõna ei iialgi — ja ometi on inimese, süda ifegi selle kõige toorema, ja tuimema oma, tihti nii isune wiimase järele, et see tale andest ülem olewat näitab.

Nüüd olen ma ise unustatud ja abita. Ma tunnen, et mind wiimne tõbi ootab: Ma jaan raskesti haige omal asemel lamama, ma jaan jänunema, ükski ei too mulle wett, mu hing kifendab usufinnituse ja wiimse sakramenti järele — ei ole kätt, kes seda jägab. Wõib olla, lähes mõni siit mööda, sel ajal, kus ma surmawõitlust wõitlen, peab kõrwad kinni ja on rõõmus, kui

mööda jõuab! Kui ma aga furnud olen ja see inimestele teada saab, ütlevad nad kindlasti: „Wõi see kole naesterahwas on furnud!“

„Kole naesterahwas!“ Ribe wiha ärtab minus—aga—mis üle wihaстан ma? Mis õigusega nõuan ma õige, et teised paremad oleksiwad, kui mina? Ja olen ma siis üks püha? Ma olen ju küllalt kole — wenna-naese olen ma surmanud, rahwas usub, ka wenna ja et ma seda ainult waranduse päraft olla teinud. Kuda oleksin ma ise sarnase ifiku wastu olnud?...

Siiski, kui nüüd ometegi keegi tuleks — eks see oleks nagu Jumala ingel... oh, Jumal, misjugune torm tõuseb mu südames, kui seda püha, äramõistmata nime nimetan!

Õfakene Jumalat mu jees minu juremata hing — ihtab Ta järele aga Kristlik õppetus teeb piiri, ta ehitab müüri Jumala ja minu wahele. Ma ei saa oma pattu andeks, jest ma ei wõi teda kahetseda. Mu süda jääb kõwaks kui temant. Terwet endist elu kahetsen ma, aga nii tihti, kui teatud ainus sündmus mu meelde tuleb ja ta on ifka mu meeles, kui mul just muud tegemist ei ole, wõin ma rahulik olla — ja — oh häda, häda! Ma tunnen, et kui jee lugu weel fordaks, ma uuesti oma ohwri surmaks. Ja kui ta praegu hauast elawana tõuseks — mu käsi tõukaks teda tagasi.

On mul siis õigus, pühasse rahulinna jaada? Wõin ma seda loota? Ma tahaksin praegu, et hingede rändamine olemas oleks. Ja kas wõib Jumalik järe huffa minna? Meie usume ju, et ihu ja hing kaks hoopis teist asja on — ihu, maapinnast, põrmust, hing — oja Jumalast. Ma ei usu neid, kes meid nii madalale tõukawad, et meie jees ühtegi head ei olla. Wõib oja Jumalast halwem olla, kui Jumal ise? Kuigi ihu himudega täidetud on, mis meid loomadele lähendawad, on hing ifkagi pühas. Kui ka ihu hinge healed waiwima paneb, kui ta wastuloomuliku seijukorra makswaks teeb, ometi jääb hing süütaks ja ainus puutumine tema külge sunnib teda wägewasti

ihu wastu panema. See on siis, südametunnistust; sellel pole ihuliku, südamega ühtegi tegemist, ta on hingeheal. Jumal meie jees räägib meiega. Siin on koht, kus ma puhata wõin — ma usun, et põrgupiin mitte igawene pole, waid pikk — aga määratud aeg. Siis saab hing oma kodusse, siis tuleb ihu oma Lumastaja ette. Ma usun nii, aga lapsest saadik õppitud, täht-tähelt pühaks peetud õppetud — mis räägib ta? Mis on inglid? Kuis wõis Lucifer langeb? Ma ei leia wastust ja jälle wäriseb mu süda põhjatus meeleheitmises.

Täiskuu on ülesse tõusnud. Ta kahwatu kiir poeb mu aknakestest sisse ja langeb põrandale. Di, kui ilus on nüüd kuu! Tundide kaupa wõin ma järsku kuuwalget ööd imestada. Kui õppitud nuufuwad, tooming lõhnab, oja unistawalt wuliseb ja mets nagu mõttes on, kui kuu sinises õhus ujudes wahel mõni lumivalge pilwe-tombukeje taha kaub, et lähemal pilgul jälle nähtawalt ilmaruumi rüppes edasi tõttada, siis wäristab wägew, üleilmlik tundmus mind. Kui hea oleks, kui siis wiimne sibe, mis mind weel põrmusse köidab, katkaks! Edasi, siis, edasi wägewa elemendi kaisus, edasi igawese walguse poole, mööda rändawatest tähtedest ja kometidest, mööda päiketest ja kuudest, läbi udukudest ja meteoridest, kuni sinna, kus elu ja aja, ilmaruumi ja kõigewägewama jaladus selgineb, mööda Saatana riigist — — — ah, jälle rõhub ta rinda! Raske kahklus: kas igawene piin, wõi pikk, pikk nuhtlus... Ots wabalt ei wõi ju hinged rännata, piibel on selle wastu. Aga mina soowiksin küll, et paradüüsi õndsus muud poleks, kui piirita wabadus... tagane paganlik mõtte! Mis kõigewägewam teeb, on hästi tehtud...

Nagu joowastaw fewade homik kertib mu mälestusesse mu lapse-põli. Misjuguste kirgedega, misjuguse elurõõmu- ja usaldusega oma jõuu sisse, astusin ma sealt tormilisesse elusse. See elu oli töö ja wae-waga täidetud, mure ja piisatatega märgitud, aga ta oli nii hea. Nagu nõia wägi lastis mulle igast murest ja äppardusestki

felget õnne südamesse woolata. Lõpmatad soovid jäävad ainult soovideks, lugematad lootused kustuvad enne täideminemist, aga vaikne õnn, mis nende jelfkis olnud oli, jäi järele. Ja kas ei ole sureliku õnn ainult nii kaua õnn, kui ta veel kätte saamata on. Rõõge kõrgem ja puhtam maine õnn kaotab suure osa omaist väärtusest, kui ta täiesti käes on — jelle vastu, ifka loota, igatseda, unistada: ta tuleb, ta saab tulema! Waat' see on värste, wananemata õnn! Tõesti õnnelikud oleme ainult unistades ja lootustes, saavad need tõeks, siis häwib nende kõrgehinnaline väärtus ja elu surub oma alandawa pitseri nende külge.

Mul ei ole enam muud igatseda, kui jurma. Kas see lootus, mis ometi ei peta, mind õnnestab? Ma ei tea! Oh mu waene pea! Ta tahab waluga lõhki minna, kui ma wabel terve päew selle küsimuse harutamise kallal olen. Mu kirglik ifeloomus on tagasi tulematalt kadunud, jooja ja kaas-tundliku südant igatsen ma asjata, igawast, ühetoonilijest elust ei wõi mind keegi muu wabastada, kui surm ja inimlikule loomusele nii wastumeeljest kartusest, et jeal pool hauda tühjus on, olen ma waba — ma ujun hinge. Ma ifkan wabadust — ja ometi, ei ole see rõõm, mis mu südant täidab, kui kindlasti tulew, mööda mine-mata tund minu meelde tuleb! Aga ta tuleb ja kardan ma teda, ehk ei, on ükskõik. Kristliku usudõppetuse järel lähen ma huffa, minu oma süda usub pikka nuhtluse-aega, millele lõppeks ometi õndsus järgneb. Küllalt neist mõtetest!

Aga kuda jaan ma aega otja? Ma ei jaa magama jääda, kui ma jeda piüian, tuleb mulle hirmus üffikuse tundmus peale, nii walus igatsus inimeste järel, et ta pi-sarad mu filmist wälja piigistab. Ma ei taha nutta. Ma tahan omad filmad terweks hoida.. Ah, mis teen ma?

Dige, mul on kirjutuse materjali, ma kirjutan oma loo üles. Wõimalik on, et ma enam kaua elawate hulgas ei wiibi, siis on ehk see hea, kui ma kohe oma mõtte

täide saadan. Silmad ei waluta praegu ja kirjutamiseega olen ma harjunud. See ei nõua suurt jõudu mu käest. Tööle siis! Wõimalik on, et mõni pehme, osawõtlik süda nende lehtede peale tõrd pijsara lajeb langeda, ehk lillekese mu kalmule kannab — ja kui jeda ei süünigi, mis ma ka just ei looda, siis ehk saab see loofene mõnele sel-geks tegema, et mitte iga inimest tema teo järel hirmsaks nimetada ei sünni. Ometi, kõigest ilmaft lahti kistud, igawiku wärawal seistes, ei taha ma ennaft kudagi waban-dada; ma lajen ennaft õiges wärwis paista lasta.....

* * *

Ma süündisin mõisarentniku tütreana. Peale wanemate jurma kaswatas mind ja mu ai-nust õde meie tädi ifa poolt. Ode oli wiis aastat minuist noorem, õnn, walgenereline ja pehme, paenduwa loomusega. Mina olin aga ju lapsest saadik tujukas, kiusliku ja kalgi südamega. Ka minu wälimus polnud meeldiw, poleks mul imeilusad pruunid sära-filmad olnud, oleksin ma inetu nime kand-nud. Nende filmade, oma käigu ja liigu-tuste, kõige enam aga kunstliku lahtuse läbi tegin ma ennaft omajuguste ringkonnas armastuse wääriliseks. Meie tädi oli korra-ja puhtusepidamise poolest eeskujulik naeste-rahwas, küll ilma õnatundedeta, karm ja külm, aga ka moraalil wastu ekkimata ja kuni surmani surnud kirjatahe' järel käiw. Tema kaswatuswiis wõjus minu peale wäga wähe, ainult korda pidama õpifin temaft. Alandus, järel andmine ja nii edasi, mil-lest ta jutustas, jääwad mulle wõderaks.

Ma olin walitfufehimuline ja äge ja jään jelleks. De Antonie loomus kujunes aga araks ja tagasihoidlikuks.

Mõija üle walitfes meie ainus wend Rudolhw, kes minuist peale kümne aasta wanem oli. Tema on ainus, keda ma ar-mastanud olen, jefst ka õe wastu ei tund-nud ma ifeäralist õrnust. Tasase, ara loo-muga inimesed on mulle ifka wastumeeljed olnud. Rudolhw jelle wastu oli aga elaw, uhke, kõikumata, niühästi oma wälimise kui ka ifemise inimese poolest. Ta oli ka kuldse südamega, õiglane ja auus.

Tädi juri, kui ma 22. aastat wana olin. Tooni teenis sel ajal Peterburis ühes kõr-
ges perekonnas. Mina olin peale koolis-
käimise lõppu koju tulnud ja siia ka jää-
nud. Nüüd wõtsin majatalituse juhtimise
täiesti oma kätte. Peagi nägin, et wae
minu ja kadunud tädi wahel ometi juur
oli, kõigest nähtawast jarnadusest hoolimata.
Maja teenijad näitasiwad jeda kõige selge-
mini. Tädist rääkiswad nad ifka auupalki-
kul toonil ja oleksiwad tema eest kas wõi
tulde läinud, aga mind ei armastanud keegi.
Ja ometi ei lausunud ka tädi iialgi ühte
lahket sõna teenijate wastu ega naeratanud
kunagi kiitwalt. Kust tuli siis filmatorkaw
wae teenijate olekus minu wastu?

Jah, tädi oli ka meie wastu kare, kuna
mina omaste wastu küllalt julaw ja lahke
ostasin olla. Teenija teraw silu paneb jeda
kõik tähele. Nad otustasiwad: Ta peab
meid halwaks! See oli kõik.

Baar aastat läkfiwad rahulikult mööda.
Siis tuli tähtjas sündmus: Rudolhw heitis
abielusje ja Antonie tuli kihlatud peigme-
hega pulma.

Wenna jannu üle tundsin ma sūdame
põhjas küll pahameelt, sest minu ainuwalit-
sus mõtjas sai sellega otja, aga temale ei
juutnud ma oma pahameelt näidata ja pea-
legi oli uus perenaine inimene, kessel kõik
omadused oliwad, mis üks nii peenikese ilu-
tundmisega ja ilu auustaw inimene, kui
mina nõuda wõib. Sofie'l — see oli ta
nimi — oli ju mõne päewa järel kõikide
sõbrus kindel. Nagu mängides heitis ta
sūdamed oma alla. Ta nõudis niijama palju
kui mina, aga teisel moel, ja ta tahtniit
täideti tuhinal. Ja ka mind nõidus ta ära.
Ma ei juutnud ta süttitawa nalja, ta kiit-
kestawa heale ja imeilusate liigutuste ees
külmaks jääda. Wastu panematalt heitsin
ma ühes teistega ennast mõju alla, mis
temast woolas. Rudolhw nägi jeda ja oli
õnnelik, sest ta armastas oma noort abi-
kaasjat üli õrnasti ja ka mina olin tale
iitlemata kallis. Ta oli kartnud, et meie
läbi ei saa.

Tooni ettewõtte kohta oli mul koguni
teine arwamine. Pulma-päewa õhtul kut-
jusin teda oma tuppa ja iitlesin tale kõi-
selt: „Sinuga ei ole ma koguni rahul!“

Ta kohkus. „Miks siis mitte? Kas eht
jelle pärast, et Aleksander Katoliiklane on?“

Ma tegin käega tõrjuwa liigutuse. „Seda
mitte! Usk ja rahwus ei tähenda siin üh-
tigi. Sa jäed ju ije ifka Luterlajeks ja
pealegi, kui Sa Katoliiku usku heidaksid,
kindla ujuja, et ta õigent on, kui protes-
tanti usk, teeksid Sa ainult jeda mis õige
on. Ülepea, niisugustes asjades õigust taga
otjida on, minu arwates, asjata. Toimetagu
igalüks oma sijemise heale järel. Mul on
teisi põhjusid, Sinuga mitte rahul olla...
Miks heidad Sa abielusje?“ Ta punastas
ja kogeldas aralt, et ta teda armastawat
ja et ta teda õnnelikuks tahtwat teha —
tuttawad noorukeste neiude sõnad! Ma olin
jeda juba ette teadnud ja ainult juttu alus-
tuseks nii küsinud. Nüüd wõtsin ma tema
käed pihku ja rääkisin kindla, rahulitu
healega:

„Mina ei ole iial kedagi niisuguse ar-
mastusega armastanud, et ma ifka tema
ligi olla oleksin tahtnud. Sellepärast ei
wõi ma Sulle mitte just iitelda, et Sa ek-
sid. Wõib ju wõimalik olla, et Su armas-
tus aastate kaupa wastu peab. Wõib olla
unistad Sa ka abielus esimejed aastad
õnnemeres, aga usu mind, täieline, kestaw
õnn ei saa Sulle jelle mehe kõrwal mitte
ofaks. Ma ei saa aru kuida see kerglane,
ilma iseteadmijeta mees minu ainsa de sū-
dame wõita wõis?... Sul ei oleks ülepea
kohane abielusje heitaagi. Sa jaad täise-
lijeks jaades kauni summa pärima, millega
Sa surmani isejewiswalt elada wõib. Sul
on maalimises head anded. Plus! Tunne
omast noorusest rõemu, lõbusta emast wa-
bas looduses, rända udusel minewiku maal
ajaloo kirjude sūdumuste hulgas, reiji kuns-
tide kodumaale ja hari omad anded õitjema.
Siis aga astu oma talendiga rahwa ette —
meie kehwal kodumaal on Sul küllalt mahti

ennast õnnestada ja teistele kasuks saada. Kui mitu teeksiwad Sinu ajemel nii! Mina kõige pealt. Kuid mul puuduvad anded ja ilma andideta kunstipõllule astuda, on wale-samm, millel rasked järeldused... Aga mis saadab Sa abielusje heites korda? Mees, kelle omaks Sa saada tahad, on kergemeelne, ilma elu tähenduse peale rõhku panemata, elab ta filmapillijele lõbule, Sina oled arg ja iseiseiswufeta, mis eesmärk on teie abielul? Üksteist õnnestada?... Annaks taewas, et see paar aastatti kestaks, see „magus õnn“!

Ja oleks ta koguni oma praeguse, olewa ifiku wastand, oleks ta tubli, mehine mees, kes Sulle „abikaas“ jõna õiges mõttes wõiks olla, siis ei kõlbaks Sa ometi temale. Na mehel tuleb elus tundijid ette, kus ta mitte puppe, mitte õrna lille ei tarwita, waid naest, kes ta pea püsti hoida wõib. Sina ei wõi aga kunagi oma mehele toeks olla, Sa ei oska muud, kui punastada, armjalt waadata, meelitawalt ennast wastu mehe rinda juruda... lastekaswatuses pole Sul wähematti annet. Miks heidad Sa siis abielusje, õekene?“ lõppetajin ma pehmemalt, kui nägin, et ta finisid filmad täis pifaraid oliwad, „Seepärast, et ma temast lahkuda ei wõi,“ nuukjus ta, „ära piina mind Marta!“

Ta wabastas ennast mu käest ja jooksis ära.

Jmelik, aga täiesti tõsi, et kõige lõdwema loomuga, teiste mõju all seiswad inimesed mõnes üffikus asjas päris murdmataat kindlust awaldawad. Kõik minu plüüded õe meelt pöörda, jäiwad asjataks. Ometi, ühes Rudolhwiga saime nii palju, et talt tõutuse wõifime, mite enne 21. eluaastat abielusje astuda, sinna oli aga weel 2 aastat aega...

Mõju, mis wemmanaene mu peale jünitas oli hea. Mõne kuu jookful nägin ma, et ta osaw kofuhoidlik perenaene oli. Kõigest elawusest ja lõbuarmastusest hoolimata wõis teda enam ihnjaks, kui pillajaks

nimetada. See meeldis mulle. Minu enese aade oli, kui mitte niifugust meest ei oleks saanud, ise oma rahaga mõne juurema ajutuse elule kutjuda, wõi mõne mõisa osta, kus ma ainuwafitsejana kõifide eesotfas jeista wõikfin. Õrnast abielu õnnest ei unistanud ma, ei ka magusast rahust, rikkuse rüppes. Ma ei wõinud mõteldagi, et ma töö ja mure nurga wiskan. Mu karsitu ifeloomus ja umbujaldus teiste wastu, fundisjwad mind alati liikumta, igal pool teiste ees olema. Nii oli siis loomulik, et Sofie, kellel kõik needjamad omadused oliwad, mulle meeldis. Sõbraks ei saanud meie ial; osalt seepärast, et ma tundsin, et ma, mis warem, jeda parem, omale teise tööpõllu peani otfima, seega teise eest taganema, osalt, et mull kellegi wastu usaldust polnud, olgugi, et mind kunagi petetud ei olnud. See oli minu loomuses.

Et oma abikaasat lõbustada, pani Rudolhw tihti pidud meie majas toime. Aleksander Ristowskij, Tooni „tulewane“ ilmus otse meie eneste joomil tihti jia. Mis rohkem me' teda aga tundma õppifime, jeda enam ühinesjwad wenna ja minu mõtted jelle kohta: see mees ei wõi Antoniet õnnelikuks teha! Sofiele meeldis ta nähtawasti wä: a.

Lapsest saadik oli Rudolhw ifka terve olnud, seepärast kohtusin ma wäga, kui ta umbes pool aastat pärafi pulmi haiglasjeks jäi. Ta taebas peawalu ja jildamepöõrituste üle, jäi kahwatuks ja lahjaks. Arstid raputajiwad pead ja kirjutajiwad rohtusid, mis midagi ei aitanud. Mõne nädalaga lõppes haige jõud nii ära, et ta jäangi jäema pidi. Ma oleksin teda heal meel el rawitfenud, aga Sofie ei lastnud jefi rääkidagi. Oligi ka loomulik, et naene meest pöetab—ma andfin rahulikult wanema eesõigufe ära. Ei tulnud mul uneski meelde. asjalugu nii waadata, kui ta tõepoolest oli, Järff juhtumine kiskus toleda saladufe pealt fatte ühe tõmbega ära.

Ühel päewal sõitis Poolakas meile... Ta tulnud, nagu ta rääkis Rudolhw i terwise

järel kuulama. Ta oli tõffsem, kui harilikult, rääkis wähe ja awaldas nagu rahunut olekut. Softega ei teinud ta tegemist, kuna nad muidu ifka kahkesti lobisenud oliwad. Mina plüüdsin aga kogemata paar nende wahel wahetatud pilku kinni ja ime-line raskus langes mu rinna peale — neis pikudes oli midagi jaladusliku, hirmsat — mis, ei wõinud ma arusaada, aga see sama õhtu seletas kõik.

Mul oli nerwlik peawalu, ma ei saanud magada ja lahkusin kella poole 12 aegus omast toast, et wärskes õhus lahustust leida. Elumaja taga, kõõgi-wilja aias, seisis poolagunenud kütin, wärsked heinu täis, mis aiaast sinna kogutud oliwad. Et õõõhk wilu oli, läksin sinna. Ma ei saanud weel wii minutit seal wiibida, kui lähenevaid sammusid kuulsin. „Wargad!“ oli mu esimene mõtte ja lähemal pilgul olin ma heinte otsas, kust ma läbi seinaprau ettewaatlikult wälja waatasin.

Oli ilus õõ, nagu praegu. Täis kuu libises selgel taewawõlwlil ja tema kiired ilustasiwad nõidusliku naese nägu, kes pikka, korralikkude näujoontega mehe kõrwal sammutis. „Püha Jumal. Minu wennanaene ja õe armjam!“ Ma langesin heintesse ja peitsin enese nii hästi ära, kui wõisin. Ja õige, nad tuliwad siia. Nad waatasiwad ümber, tõmbasiwad ukse kinni ja hakkasiwad tajakesti rääkima. Ah! selle kõne jättan ma kirjeldamata, ehk ta mul küll praegu sõnasõnalt, meeles on. Mul on igakord nii kole tundmus, kui mulle see kõne meelde tuleb.

Harpage wiha Asthage wastu ei wõinud juurem olla, kui minu wiha selle hiilgawa mao wastu, sest weel praegu täidab ta mind kuni meeletuseni, kui nimetud kõne mulle meelde tuleb. Ma tappasjin ta weel teinekord, weel mittu kord külmawereliselt ära!... Ah jälle hakkab ta minus käärima, see metsik wiha, kirgline kurbtus ja sõnata meeleheitmine! Oh minu wend! Minu hea, armas wend — ingel keda ja omaks arwasid, oli ka ingel — ta ei jäenud Luciferist taha!

Oh, ma pean ruttama! Koidukiir waatab tuppä, mu sõrmed on kanged, filmad torqiwad. Pühidalt siis! Ma kuulsin, et Sofie ja Aleksander ju enne esimese pulmi heas tutwuses seisnud oliwad, et Sofie ainult sel põhjusel käe wananewale mehele andnud, et ühel ehk teisel teel tema warandust omandata ja siis Poolakaga elurõmudesse tõttada. Wimine arwas kajulikult ka o m a l t poolt head „sehwti“ teha ja kihlas meie õega.

Pikkamisti mõjuwa kihwti abil surmas jüdametunnistusteta naene mehe, kes teda palawalt armastas. Täna õõsel pidi wiimane, lõppetaw portsjon Rudolhwil elu lihendama ja jegadust omaks kajaks tarwitades pidi Aleksander teisel päewal tungiwatel ametikohuste nõudmisel ühes paberitega, mis Antoonie waranduse pangast wälja jaamise mõimalikult tegiwad, ära jõitma — otjekohe Ameerikasje. Warsti tahtis siis Sofie mõija ja kõik mehe wara, mis mu õmmetu wend juba iga sekkelduse kaotamiseks kindlas testamendis sellele hinge-wõrgutajale pärandanud oli, kullaks muutma ja siis — ka uude ilma! — — —

Nad rääkisiwad kõik ilusti läbi, põgenemise, abinõud mõimalikude kahkluste wastu j. n. e. ja mina kuulasin liikumata, pärani filmil, nagu pooles unes kõik pealt. Nii hirmus ja ootamata oli see kõik, et ma nagu pikkest rabatud olin. Wiimaks tõusiwad nad üles ja läksiwad ära. Täikkil ajal ei saanud ma ennast liigutada. Mu filmade ees seisis ifka weel külmawerelise naismõrtjuka kaju ja ma kuulsin ta muidu fidur-ilusat, jell tunnil aga kalki healt. Tõesti, kurat ei wõi ennast täielikumalt inimese näol awaldada. Ma ei kahle, see juures, et Sofie oma kaasjüüdsajale jamaajuguse jaatuse ojak oleks lastnud jaada, kui oma mehelegi — jeda tunnistas ta üksluine ja külm olek, eelnimetud tunnil, kus teine kõige kirglikumat õrnust awaldas...

Raua ma kohkumise kaunittas olin, ei teadnud ma. Korraga tuli mulle aga meelde: praegu surmawad nad, wõib olla minu

wenna! Zmelikult mõjus see. Ma kargasin püsti ja jooksin ajast läbi elumaja poole. Üks, kujt kaudu ma wälja tulnud olin, oli lahti ma hiilasin sisse. Üks ainus mõtte täitis mind: nad surmawad tema ja mina surman nemad! Ma läksin omaft kambrift läbi, wõtsin sealt laetud rewolwri ja astusin fikwarbul wenna magamise toa poole. Ühe peal seifatafin ma. Rudolhw magas. Küünal põles laua peal ja läbi mahalastud eesriide paistis kuu tumedasti aknast sisse. Laua ääres seifis Sofie, walges õõrides. Ta kuiwatas joogi-klaasi peenikefepattist-rätikuga. See nähtus pani mu were tarduma. „Õttas kõik!“ käis mõtte mu peast läbi ja ühes sellega rapputas põrgulik wiha mind. Ma tormasin jängi juurde. Tume karjatus kolas Sofie juust ja kõlisedes kukkus klaas ta käest maha. Ma heitsin ühe ainja pilgu wenna peale. Surma majesteetlik rahu walitfes juba ta näol ja ta teha oli liikumata ja külm. Hilja oli teda peasta aga mitte — tajuda. Ma pöörsin ennast ümber, Sofie seifis mu ees. Ma tõstsin mafinlikult rewolwri aga sel filmapilgul kargas teine kui tiiger mu kallale. Ma tundsin häkkilist walu pahemas rinnas ja tuifujin taga — ma olin habemenoaga haawatud saanud. Ometi ei kadunud rannu weel mu käest. Ma sihtisin — pauk käis ja — Sofie langes. Ma waatafin mõned minutid tema tarduwa näo peale, wereoja peale, mis walget riidet purpuri punaseks wärwis ja mõtlesin weel: Ka Kleopatra ei wõinud jures ilusam olla! Siis langesin ma ise mõistujeta maha....

See on nüüd kõik. Peale kolme kuu heitlefin ma elu ja surma wahel, siis tuli kohtus käimine ja uurimine. Mu õde oli nõrgameelsena kufagil waimuhaigete majas. Tema peigmees ja ta pärandus jäljeta kadunud. Mulle anti hea advokat kes mind oma kõne ofawusega hoopis wabaks oleks mõieta wõinud, kui ma ise asjaloo täieliku ülestunnistamisega ja mitmekordse wiha-awalduste- ja tõendustega, et kuritööd weel kordakfin, süüd raskendanud ei oleks. Mind mõisteti pikemaks ajaks wangi. Lahtijaanult ruttasin õe juurde, tõin ta haigema-

last ära ja raistafin asjata püüdega, teda terwisele aidata, poole omaft waranduseft ära. Siis toimetafin ta heasse perekonda, kuhu tale surmani ülespidamise eest teise poole ette makfin, müüfin mõija ära, tafufin wõlad ja mis mulle üle jäi, sellega ostfin siia kaugele kodukohast, ühtiku metsa sisse maalapikese majaga. Sündimise paika ei tahtnud ma jääda, sest hoolhmata sellest, et kohus mind kergelt nuhelmud, arwas rahwas asja koguni ümberpöörduft: mina olla wenna kithwtitanud, wennaanaefe, kes peale läinud, maha lastnud ja nõuu pidanud, õe peigmehega põgeneda. Kurjategijat ennast kahetsesiwad kõik... Jeda oli ilu ja lahkus korda saanud — ja jah! kord olin ka mina tafulikuid, kuid inetuid kärnkonnaft tappa kästinud ja ilusalt hülgawate sulgede ja kerge kõnnafuga harakaid kananune ja poegi rööwida lastnud....

Siin ma nüüd elan, ligi 13 aastat juba. Alguses olin ma olewikule tuim ja elafin ainult minewiku armjates ja koledate mälestustes. Siis hakkafin ma oma ümbruse ilu tähele panema, hakkafin taime ja weikeste loomakeste elu suurenduseklaasi abil uurima, wiimati heitsin pilgu, tõijse, õiglase pilgu enese hinge elusse ja leidfin, et mu terve endine elu eksitus oli olnud. Ma olin ennast kristlaseks arwanud ja jeda ometi mitte olnud. Ma olin oma kalgi, ainult enesele auu ja kiitust nõudwa loomuga päris wastane Rõrge Zumal-Zimefe armurikkale ennast salgawale õppetusele. Nüüd hakkafin näppu-tööd tegema, mis ma heategewate ajutuste kaudu hädalistele wälja jagada lastfin. Pikka mööda olen ma eluga siin harjunud, nagu inimene wiimati iga asjaga harjub...

Ah, nagu tina oleks mu tehas... mu käsi liigub waewajelt, ma tunnen kuidas see tund tuleb ja kedagi pole mu ligi... kõik on mind unustanud... kõik! Aga olgu! Rõigewägewam ei unusta mind mitte. Ma kuulen. Ta healt. Issand! Igawiku warawal seifab üks waene hing, kes oma süüdi tunda ega kahetseda ei oska... ega Sina teda kõrwale ei lükka? Znimlik õigus on

mind hukka mõistnud, Jumalik arm wabas-
tab mind... Rahu, rahu... Igaweste rahu-
nurmede karastaw õhk lehwib juba minu
ümber... ma kuulen oma Looja kutsut... ma
näen wabaduse päikeft! Oh imet!... Siin
wõib kõik maine wiha ununeda... Sofie...
olgu Sulle... andeks antud... Minu... Ju-
mal... wõtta mind wastu!...

(L õ p p).

Siis...

Kui elutunnil tumedal
Mu süda araks läab,
Kui walekeelel kõlawal
Hing hirmsaid haawu saab:
Siis sinu puhas selge silm
Mu'st mured peletab —
Jah — tormaku ka kuri ilm
Mu hing sealt tröösti joo!...

F. R. Küla.

Mu'st kewade.

Ju ehiwad end ehte kased
Ja pääsud tõtwad põhjasse —
Oh kurbtus mil sa südant lased
Mil jõuab hingel kewade?

Näen mängwaid lapsi muru pinnal
Ja hõiskwat noorust siin ja seal —
Ei minu rahutumal rinnal
Too rõõmu ükski hõiske heal!

Mis üle hõiskab nobe noorus
Mis leegib lastes lustiga?
Kas on see tõest see püha woorus
Mis otsinud nii kaua ma?

Kas särab selges lapse silmas
Mull seda püha, kõrget tõtt? —
Mis pole leida suures ilmas
Kus ülekohus wõimust wõtt? —

* * *

Ei kosta keegi! — Möistan ise,
Ja pisar paisub palgele —
Ei „pääsut“ nad mull tulla lase
Mu'st kewade — jääb kaugele!...

Mario Haawa.

Kolm musu.

Soome keelest J. A. Feldmann.

Põhja-Ameerikas sündis mõni aeg tagasi järgmine naljakas lugu.

Pie nesja linna ei elnud

ilusamat tütarlast leida, kui Rootsi neiu Kristine; seda tõendasiwad ka kõik, kes teda oliwad aga näinud. Linnas püüdsiwad kõik noored mehed selle iludusele ligineda; kõige rohkem aga Jim Perkins, kawal wanapoolne poisj, kes kaupmees oli. Perkins oli omast kodukohast Wermontistist sinna reisinud, elama asunud, et ühes oma noorusega enesele enne üles otsida.

Neiu Kristine oli ütlemata ilus, wainne ja kuldne — ükski lill ei olnud

oma fenaduse poolest temast kaunim. Perkins oli oma wäljanägemise poolest kaunis tulise waimuga, ihne kuid ka kawal... Ilusa Kristinele pakkus ta ainult kolme musu eest sada dollarit... Kristine naeris kaupmeest sarnase lolli raha pakkumise üle — aga, see oli ka ilus ja armas naermine... Wiimaks jäi aga Kristine jügawa mõtete sisse ja tale tuli ka seekord tema wäga wana ja waene emafene meelde, kes juure puuduse käes Ishikagos elas. Ta tuli wiimaks otsusele jelle pakutud hinna eest kolm musu müüa, et selle rahaga oma ema wõiks aidata. Wiimaks leppis ta Jim Perkinsi ette pantud soowiga kokku.

„Aga kui... hm... hm... annan Teile... kolm musu, on see siis ka Teile tõsine kaup, et teiest lubatud sada dollari wõin kätte saada?“...

„Auu sõna andes — tõelikult!“ wastas kaupmees.

Selle järele tehti siis kaup kindlaks.

Peale selle istus ka kobe ilus neiu tooli peale, ise seal juures tõsine ja

külm olles, ning ootas kaupmehe musutamist. Pahja näoga kaupmees musutas juba kaks korda tema roosi huulte. Aga kui neiu oma huulesti kolmanda korra musutamiseks wälja diendas, sai tema kaupmehelt sarnase wastuse: „Si musuta enam!“ Ihnukskael oli koguni katwal — ta oli kaks musu juba saanud, kui ta ükskord lolmandama musu weel wõtab, siis alles rahaga kauba finni maksab, ja sellega lootis ta oma kaupa murda.

Et küll kaupmees kolmandat korda ei musutanud siiski nõudis neiu oma sada dollarit kätte.

„Seda saate siis, kui kolmas kord Teid musutan!“...

Sarnase huwitama tükki üle oli terve linn liikumas. Kõik oliwad oma arwamistega Kristine poolt... Wiimaks jõudis asjalugu ka kohtupidamise ette.

„Tahad ja Jim Perkinsile kolmat musu anda küsis kohtunik.“

„Jga filmapilk!“ wastas Kristine punastades. „Aga härra Perkinsi kohus on seda teha“....

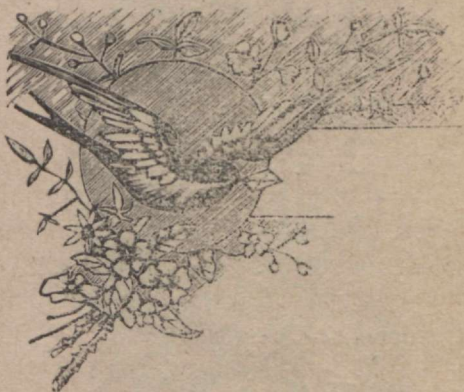
Kaupmees ei tahtnud aga sugugi seda täita.

Sel ajal laskis kohtunik kõiki pealt kuulajaid istuda, kui Jim Perkins pühakult Kristinet musutada wõib, aga kaupmees ei täitnud seda... Kui kohtunik sega nägi, pühkis ta rõõmsa meelega oma ilusat habet ja kuulutas järgmise kohtu otsuse:

„Neiu Kristine on annud nüüd kolm musu, kaks oma wastasele ja ühe kohtunikule. Seepärast teen nüüd õigust kõigile, wastaline Jim Perkins, kui wõlglane maksab neiu Kristinele sada dollarit kohe jalamaid wälja, kui ka ühes ülemale kohtumõistjale.“

Ütle mata suurt rõõmu jünnitas kohtu otsus kuuljatele, kes ka seda tähele paniwad, et Kristine sarnast otsust kuuldes üli ilusasti naeratas. Kohtunik naeratas ka oma uue leiduse üle ja wana ihnuks kaupmees maksis ka kohe sada dollarit, ainult kase musu eest wälja.

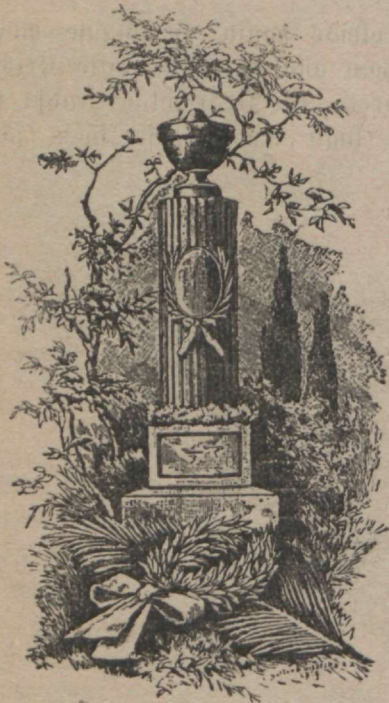
„Kolmas musu on õiguse mõistja kätte hoiu alla antud,“ rääkis Kristine naeratahes, kui keegi hiline teadja seda toredat lugu tema enese käest järele päris.

Oh magus öö!

Oh magus öö, mil hana warjus
 Mu ihu waikist rahu saab,
 Oh magus öö, mill helde Karjus
 Mu hinge lahkelt kosutab;
 Oh magus öö, täis püha walgust,
 Täis saladuse selgitust —
 Ma ootan rahuga su algust;
 Ei tunne su ees kohutust...

Marie Haawa.

Jõe ääres.

Lai jõgi see säras nii kaugele
 Sel punetawal õhtusel ehal —
 Ei uni meil tulnudki laugele
 Ei puhkust toond wäsinud kehal
 Jõe kaldal sa seisid ja ootasid mind
 Kust õhtuti rännates leidsin ma sind.
 Me seisime kaheksi majakse ees
 Seal õhtuse eha warjus —
 Paks udu seal tõusis ja wesigi kees
 Ja kajakas kilkas ja karjus —
 Kosk kukkudes kohas ja wahutas woog.
 Jõe põhjas seal all, kus tormaw hoog.
 Kui taewas kumendas kuldne kuu
 Täht täiendas täheks sära,
 Kui waikne, rahu on pöesas ja puu
 Ei kuule kõrw kuskiltki kära —
 Mets kohises kaugelt ja wilistas tuul
 Kuiduhkelt weel waikis su punetaw huul.
 Ja korruga silmist, mis armu täis
 Seal jooksiwad pisarad alla —
 Neid nähes waluhooq läbi must käis
 Ei piinast saand enam ma walla
 Sest pisarad sinu silmadest
 Mind rõhusiwad nad koledast...
 Nad jooksiwad jõena kätte peal
 Kui pärlite rida alla —
 Neid nähes kummardasin seal
 Ja suutelesin ära nad sala
 Ei teadnud ma tahes ei tahtmata
 Mis üle nii kurwalta nutsid sa?...

Sest saadik, süda walus mull keeb
 Kõik õnned on ära läinud
 Kurb tulewik, mulle tuska ta teeb
 Ei ole ma enam sind näinud!...

J. Schulbach.

Ma suren...

Ma suren, siin rooside keskel
 Ja päikene naeratab ka,
 Mu kahwatu palede peale
 Teda üle kullatab ta.

Ma suren, mu ümber on hellus
 Ja armastus kaisutab mind,
 Nüüd lõpnud on möödas kõik waewad
 Ja waiki jäeb walutaw rind.

Ma suren, küll magus on surra
 Mu juures on ihaldud arm,
 Ta tuli mind surres weel waatma
 Ei ole ta enam mull karm!..

Ta tuli, küll kaua ma ootsin
 Ja oodates lõppes mu jõud,
 Nüüd suren, küll magus on surra
 Ei awita ühegi nõud!..

Kui hea on öitessa surra
 Neist magus lehk joobnukski teeb —
 Kui unenäus — uduga ilmast —
 Hing wäsinud ihu seest kaub!...

Paula.

Kannata!

Niitu, nurme jälle
 Lumi warjamas —
 Sinilill sa uinud
 Lumes sügawas.

Kannata, pea tuuli
 Puhub lõunasta
 Wõttab walge waiba —
 Ärkad — öitsema!..

Elwine Feltmann.

Las' naerwad nad!...

Ei midagi neil ole püha
Nad tõsist woorust naerawad—
Ja mehe wäärtust, hinge hinda
Nad kulla järel määrawad

Nad hüüdwad: „arm on noorus-halpus
Mis wanaduses halwaks pead,
Kui astud usulipu warjul'
Siis sammud kaduwusel sead!...“

Ja truudust, kindlat kohustäitmist
Nii kaua heaks nad kiidawad,
Kui toob see kõlisewad palka
Kui ei, siis maha laidawad.

Kas astun ma ka seda rada?
Oh ei! Ma pole pime weel,
Weel näen ma mittu kaunist tähte
Mu tumendawal elu teel.

Weel tean ma: woorus pole kõla
Mis kuuldaks ainult kõrwaga,
Ei! Weel tema ilma alal hoiab,
Jah, hoiab kuni häwib maa.

Weel tunnen mehi, keda rikkus
Ei auu, ei kuulsus, ümbritse,
Kes siiski wõiksid waimu poolest
Eeskujuks olla ilmale.

Weel tunnen: arm on pühatuli,
Weel Looja ilma walitseb—
Weel truudusest ja ohwimeelest,
Õnn õnne peale ilma keeb.

Ning—oh, see tunne täidab rinda
Mull püha waimustusega,
Las' naerda nad—kõik mis püha
Ei siiski wõitu minust saa!...

Marie Haawa.

Õrn teatus.

Mark Twain'i naljajutute. 3—4.

Kui meie õnnis kohtunif Begli kohtus olles komistas, treppilt alla tuffus ja oma faela lun murdis,—jäime meie kõik mõtlema, kuda seda kurba juhtumist tema naesufesele teatada. Wiimaks leidime hea nõuu: panime furnukeha meie wana ja auusa woorimehe wanfrisje ja käskisime teda surmut proua Begli majasle toimetada, aga seal juures wõimalikult kombeline ja õrn olla. Iseäranis püüdisime woorimehe tähelepanekut selle peale pöörata, et ta wanaeidele õnnetusest mitte kofe ei räägiks, waid teda enne selle tarwis ettewalmistaks.

Soowitud kohale jõudes, hakkas meie woorimees kirjendama, kunni wiimaks kohtuniku abikaasa treppi peale ilmus. Woorimees küsis temalt: „Kas siin elab leff proua Begli?—Leff proua Begli?... Ei, siin ta küll ei ela. „A' ma wõin kihla wedada et tema siin elab!... Aga üks kõik. Ütelge, kas siin elab kohtunif Begli?“—Ja, ta elab siin. „A' ma wõin kihla wedada, et tema siin ei ela!... No olgu, mull ükskõik! Ei ma hakka teiega waidlema. Ütelge, kas ta kodu on?“—Ei, kodu teda ei ole. „Aga mina wõin kihla wedada, et ta kodu on. Waadake, proua, toetage nüüd selg tublist wastu seinale, ma ütlen teile nüüd midagi, nii et teie, wõib olla, jalulgi ei seija. Õnnetus juhtus! Siin minu wanfris leffib wana kohtunif. Waadake ta peale, ja te' näete, et ta enam ei tõuse!...“

Дозв. цензурою—Юрьевъ, 7 декабря 1903 г.

Trükitud N. Pöder'i trükikojas, Narwas.

Eht Singeri õmblusmasinad:
on pruunkimiseks kõige pa-
remad ja õstmiseks kõige
odavamad maailmas.

Eht Singeri õmblusmasinad:
müüakse järelematksuga
üks rubla nädalas!

Eht Singeri õmblusmasinad:
müüakse ainult omas la-
dus Narwas, Suures
uul. N. Zimmermanni
majas, Grigorjewi raa-
matukaupluse kõrwas.

Kompanija Singer.

Täielised tasku- ja seinakellade töötuad:

I Narwas, Hermannii uulitsas,
wärwal Weiseneni majas.

II Narwas, Uues Petrowstsi,
Tallinna uul. Niguli majas nr. 21
Insteri trahteri kõrwal.

Wõetakse kõiksugu tasku- ja seinakellade parandusi

Odawa hindadega 2 aastase wastutusega wastu.

Odaw poolpiduste taskukellade müümine
J. Koff.

Kõige odavamalt,

saawad need härmonikad tellimise peale minu
töökohas tehtud, wanad parandud j.n.e. On
praegu müüa: 1 neljaregistri- wiledega koolimaja-
orel, 1 kahereaheltega fissharmonia teeltega, 1 regis-
tritega wiledega ja 1 weike lauaklawer — **Müdis!**
Peale nende on praegu walmitis saanud fissharmonia-
pianino moodi kapi- wälimusehitusega.

Kõik tööd saawad auwaste, peenelt ja maitse-
rikkalt walmitatud palun enne pühi waatama tulla.

Auustusega

J. Mägi.

„Nii“

auruga wärwimise ja kkeemikalikult
pubastamise wabrik

A. Dautziger- Riias

asutud 1866 a. Kõige suurem wabrik
Wenemaal.

Wärwib kodu koetud riideid ja kõiksugu-
sid ülikonnad ja puhastab kõiksugused asjad.

Hinnad odawad, töö kõige parem.
Narwas wõtab tööd wastu: **D. Michel-
son.** poislaste Gümnaasi wastas, Tom-
bergi majas.

Olen jälle wärsket kampa jaanud:
meeste- ja naesterahwa talwemütšid,
kraed, kasukanahad, muhwatad
kindad. Kaupluse juures on ka
oma töökoda, kus kõiksugused
mütšid, kraed, muhwatad jne. igal ajal tel-
limise peale jaawad walmitatud.

Ostan kõiksugu tooreid metsloomu nahku.

Auustusega

E. S. Kopp,

Narwas, Suures uul. Brache majas.

Uus mänguasjade magasin,

Narwas Suures uul. pr. Otto majas,

soowitab suures wäljawalikus, ime
odawate hindadega, mitmesugused laste
mängu ja ilu asju.

Kolonial ja wiinakauplus F. J. Coone,
Narwas, Suures uulitsas nr. 5.

Soowitab suures wäljawalikus: theed, kohwi,
sukrut, jahu, tangud, ja kõiksugused wirts-
kraamid. Wene- ja wäljamaa wiinad, likerid
naliwkad, pilsami, konjaki, rommi, mitmet-
seltse õlled, wõdu, limonadi, selterssi, kui ka
kroonuwiiinad. Alaas- ja kiwiriistad, kõõgi-
ja lauawõud, lambid ja nende ühiskuid jä-
gused. Tobakat, paberossid, hülsid, ja sigarid
igat seltsi ja hinnas, konfekhid, biskwitid,
kakao, shokoladid. Silmapesni seepi, lõhna-
wad õlid, mängukaardid. Ja palju jõulupuu
ilustusi ja pühade kraami, küündlad läht-
rid j. n. e.

adres: Coone, Harju - telefon nr. 5.

Anname oma auustatud õlletootajatele teada, et oleme oma

Sakku õlleladu 20. nowembrist

Turu uulitsast **Wiru uulitsasse — Heltseri majasse N: 76 — 87, Peterburi mõraste maja kõrvale**, endistesesse Wackeri ruumidesse; üle wiinud — telefon nr. 27. Ja joomitame eelolewaisi jõulupühadeks oma tuntud headusega õlut järgmiste hindadega:

Pilsener	—	1	—	2	rubl.	40	top.
München	—	—	2	—	—	40	—
Laager	—	—	1	—	—	80	—
Kabinet	—	—	1	—	—	65	—
Mödu	—	—	1	—	—	80	—

Abikamplused:

Petrowskis, Tallinna uul. Säädi m. nr. 35.
Wassali uul. Lüdimowi m. nr. 16.
Nwanipool, Sumes kinnis Wihateji majas.

Beale nende järgmistest kamplustest: J. A. Toone, J. Wacker, B. L. Berg, Bekmann ja teigist klubidest.

Palume enne pühaid tellimisi aegsaste ülesse anda.

Oh armas sõber tule ja
Ja kuule, mis sul ütlen ma
Sa ära tanget wiina joo
Waid Satu õlut kodu too,
Waat jellel õlled pole süüd
Waid tehaks uuel wiisil nüüd,
See wabrik, head masinad,
Nüüd tehasid õlut pruulivad,
Seal pole tanget rohtu jees,
Et jüra jüra üllid igamees.
Saab wiha rammit walmistud
Su hästi kaua selgitud.

Mes jeda õlut tarwitab
Ka hästi kergelt tütte saab
Kas olgu üle maa eht mee,
Kus aga juure puutub tee,
Kas olgu jõe eht mere peal
Eht raudtee wagunites seal,
Kõik jeda õlut annawad
Ja liig kaugel kannawad.

Kord mees ja naene hirmufaste
Mad läksid kodus tülisse,
Mees tahtis juure wihaga,

Maeti hästi läbi hirmuta,
Ja väewal, õhtul, hommikul,
Kolm väewa testis tüli su.

Seal mehel tuli bea nõu,
Ja jättis wägewaldie jõuu,
Kaks pudel't Satu õlut tõi
Ja naefega ta koftu jõi—
Siis mees ja naene lep'iwad,
Kui tult ja jaabas oliwad
Ja nõnda naene kui ta mees
Siis elasiwad rahu jees.

Kui isa poja pulmas teeb,
Ja silda rõõmuis üle teeb,
Siis Satu juure rutta ja
Mõnd' korni õlut tellima,
Sest muudu pulmaliste keel
Tõesti ära kuwab pulma teel.

Ei teegi pulmas hõifata
Wõi ilma Satu õlleta.
Kui majas warrud jälle ees
Waat Satu juure rutab mees,
Saab õlut joodud müüri jõom
Siis warrulistel on ka rõõm.